

2020-11-15 - Thomas Piketty och den bhutanesiska modellen

Heimdall-vänner,

Bland de allra mest uppskattade *Förströelse*-texterna är utan tvekan de som **Ingmar Karlsson** bidragit med. Ämnet kan vara udda och ofta nog inte vad man av rubriken eller i övrigt tror sig kunna finna intressant. Men det gör man, säkert inte minst på grund av den eleganta och effektiva språkdräkten och de fascinerande faktadetaljerna, allt ibland garnerat med tänkvärdheter mellan raderna och underfundig humor.

När *Förströelse i Corona-tid* återstartade i månadsskiftet juli/augusti, var det bl a med en Ingmar Karlsson-trilogi om Hagia Sofia, om Tyskland, vår språkligt försummade granne, och om Boris Johnsons osmanska rötter.

Efter spridda nedslag därefter av samma hand följer nu en ny trilogi, nedan *Thomas Piketty och den bhutanesiska modellen* (!?!), följt i veckan som kommer av *Tyskland i Afrika* och *När befrias den österrikiska örnen?*, alla tre från 2014. Läsaren ställer sig som sagt måhända frågan om sådant kan vara värt att lägga tid på. Redaktören tror så och föreslår koll.

Sällskapligen

Frank

Ordf/redaktör

Thomas Piketty och den bhutanesiska modellen

Den franske ekonomen **Thomas Piketty** [f 1971] har med sin bok *Kapitalet i det tjugoförsta århundradet* skakat om den etablerade tesen att ekonomisk tillväxt automatiskt sipprar neråt och ökar allas välfärd. Boken har kallats en vattendelare i ekonomiskt tänkande och har enligt den amerikanska ekonomen och nobelpristagaren **Paul Krugman** [f 1953; fick ekonomipriset 2008] skapat ”en revolution i vår förståelse av långsiktig ojämlikhet”.

Piketty är dock inte den förste, som ifrågasatt tillväxtens heliga ko.

Redan 1972 deklarerade kungen av Bhutan, **Jigme Singye Wangchuck** [f 1955, kung 1972, abdikerade 2006; f ö gift med fyra systrar (!), alla drottningar], att Gross National Happiness (GNH) skulle ersätta Gross National Product (GNP)

som värde­mätare för samhällsutvecklingen i det mellan Kina och Indien in­klämda lilla buddistiska riket i Himalaya.

Denna bruttonationallycka [BNL] skulle mätas med hjälp av ett nationellt lyckoindex med en rättvis samhällsutveckling, bevarandet av den nationella kulturen och den naturliga miljön och en god förvaltning som referenspunkter.

Detta begrepp är sedan 2008 inskrivet i författningen och Bhutan går därmed längre i sin grundlag än USA, vars författning endast talar om *pursuit of happiness* - strävande efter lycka.

Måtten för samhällsutvecklingen är således inte den ekonomiska tillväxten utan i stället såväl medborgarnas andliga och fysiska välmåga som den omgivande fysiska miljöns tillstånd. Det står t ex fastskrivet i författningen att minst 60 procent av landmassan skall vara skogbevuxen för all framtid, att export av timmer är förbjuden, att koldioxidutsläppen inte skall öka, att turismen skall hållas under kontroll och att en dag i månaden är fotgängarnas dag, då inga fordon får vara ute på vägarna.

I författningen sägs vidare uttryckligen att all verksamhet skall bedömas utifrån den lycka den genererar för medborgarna och inte från rent ekonomiska utgångspunkter.

För att nå detta mål att skapa nationell lycka har en modell med fyra pelare, nio domäner och 72 lyckoindikatorer konstruerats.

De fyra pelarna står för ekonomi, kultur, miljö och god förvaltning. De nio domänerna är psykiskt välbefinnande, ekologi, hälsa, utbildning, kultur, levnadsstandard, utnyttjande av tiden, samhällelig vitalitet och än en gång god förvaltning, alla försedda med ett BNL-index. Dessa domäner analyseras sedan med 72 indikatorer, som när det gäller t ex psykiskt välbefinnande består av böne- och meditationsfrekvensen, känslor av själviskhet, avundsjuka, lugn, medlidande, generositet, frustration och förekomsten av självmordstankar.

Vartannat år värderas uppfyllandet av dessa kriterier genom att ett frågeformulär skickas ut till de omkring 800 000 medborgarna.

Nästan alla barn går i grundskolan och där inpräntas tidigt begreppet nationallycka. Skolministern kommenterade utbildningspolitiken i en intervju:

En utbildning innebär inte bara att få till stånd goda betyg utan att förbereda eleverna att bli goda och lyckliga medborgare. Nästa generation kommer att möta en mycket oroväckande värld, där omgivningen snabbt förändras och det sociala trycket ökar. Vi måste förbereda dem för detta.

Förutom i basfärdigheterna läsning och matematik undervisas barnen därför tidigt i jordbruk och miljövård. Allt undervisningsmateriel återanvänds och daglig meditation ingår också i undervisningen, där klangen av skolklockor ersatts med traditionell musik, när eleverna kallas till klassrummen.

Picketys bok har ju gjort avtryck i den svenska debatten inför höstens riksdagsval [2014], men nog skulle denna stimuleras och livas upp ännu mer och trianguleringen och trängseln i mitten minska, om tillväxtens enda väg kommer att ställas mot den bhutanesiska. Almedalen tyder på att så blir fallet, även om schymanister, miljöpartister och vänsterpartister tycks vara omedvetna om att de inspireras av idéer, som redan praktiseras i Himalaya i ett grannland till det mytiska Shangri-La.

Ingmar Karlsson